

LE FÉDÉRALISME YOUGOSLAVE, PAR ГРУПЕ АУТОРА, изд. Centre de Recherches sur l'U.R.S.S. et les Pays de L'Est, Paris, 1966, п. 244.

Студија посвећена југословенском федерализму, под називом Le fédéralisme yougoslave, коју је недавно објавио Центар за проучавање СССР-а и источних земаља (Centre de Recherches sur l'U.R.S.S. et les Pays de l'Est) у Стразбургу, представља још један изванредно значајан прилог југословенској литератури из области теорије државе и уставног права објављеној на француском језику. После континуираног излагања тромесечне ревије Le nouveau droit yougoslave у Београду, на француском језику, затим студије проф. Јована Борђевића „La Yougoslavie, démocratie socialiste”, објављене у едицији „Bibliothèque de la Science Politique” у Паризу 1959. године, и студије групе југословенских аутора „La nouvelle Constitution yougoslave”, недавно објављене у Француском центру за упоредно право у Паризу, ова студија, како по тематици, тако и по начину третирања проблема далеко превазилази оквире основног упознавања иностраних читалаца са једним од кључних проблема југословенског друштвено-политичког система. Она представља продубљену студију најважнијих видова нашег федерализма и пружа одговоре на низ питања која су, према досадашњим искуствима, најчешћи предмет интересовања западне теорије кад се ради о третирању развоја доктрине и практичних остварења југословенског федеративног система. Основна питања на која су аутори тежили да одговоре означена су и у заједничком предговору директора Центра, проф. Pierre Lavingnea и проф. Борислава Благојевића, директора Института за упоредно право у Београду, који је организовао и припремио овај рад, и она би се могла изразити као питања: да ли поред технике постоји и југословенска теорија о федерализму? да ли се може сматрати да постоји контрадикција или, пак, склад између става да је федерализам негација социјализма и југословенске државне технике? затим, да ли је и у којој мери процес јачања федерализма у Југославији адекватан и ефикасан за одумирање државе? као и да ли је ширење федерализма, почев од политичке структуре, или једноставно државе, па до економске и друштвене структуре, спојиво са структуром социјалистичке државе? На сва ова и низ других питања аутори студије дају одговоре на један јасан, документован и веома образложен начин, заснован на конкретном историјском искуству и социолошко-политичком проучавању досадашњег развика федерализма у нас. Њихова полазна тачка у тумачењу комплекса проблема везаних за овај облик уређења југословенске државе, при том, не састоји се само у објашњењима могућности и прихватљивости федерализма у датим условима, већ и у афирмисању његове неопходности. Ову идеју један од аутора, проф. Борђевић, посебно разрађује, подсећајући и на познату мисао Е. Кардеља из 1953. по којој би „југословенска државна заједница била федеративна по својој структури и када не би била вишенационална”, а она означава основну нит којом су проткани и остали радови.

Не упуштајући се у конкретне анализе прилога садржаних у овој студији, што би с обзиром на карактер и сврху рада, било добрим делом и непотребно (мада је књига од изванредног значаја и за сваког нашег читаоца који се интересује за ове проблеме), навешћемо само радове које она садржи. То су: „Федерација у социјалистичкој Југославији” др Ј. Борђевића, „Основне снаге друштвено-политичког јединства у југословенској федерацији” др А. Вратуше, „Права и дужности федерације” др Ј. Борђевића, „Социјалистичка република” др Ј. Борђевића, „Положај аутономних јединица у уставном систему Југославије” др С. Аксића, „Улога и положај комуне (и среза) у југословенској федерацији” др М. Јовичића, „Међународни односи у Југославији” др К. Јончића и „Национални односи у култури у Југославији” Латинке Перовић. Сваки од ових радова представља успео и сасвим адекватан допринос упознавању иностраних читалаца са проблемима по којима Југославија привлачи велику пажњу у свету. Њена, умногоме оригинална, решења проблема федера-

лизма такву пажњу и заслужују, па је отуда ова студија колико значајна толико и актуелна, јер се појављује у моменту када је интерес за њену садржину посебно појачан.

Најзад, да још једном поменемо да је наведена студија резултат и део већ традиционалне сарадње Центра за изучавање СССР-а и источних земаља у Стразбуру и Института за упоредно право у Београду. Институт је, наиме, у својој функцији упознавања иностране научне јавности са југословенским правним и друштвено-политичким системом, постигао споразум и организовао његово остварење објављивањем овог по свему изузетно значајног и успелог дела.

З. Букић